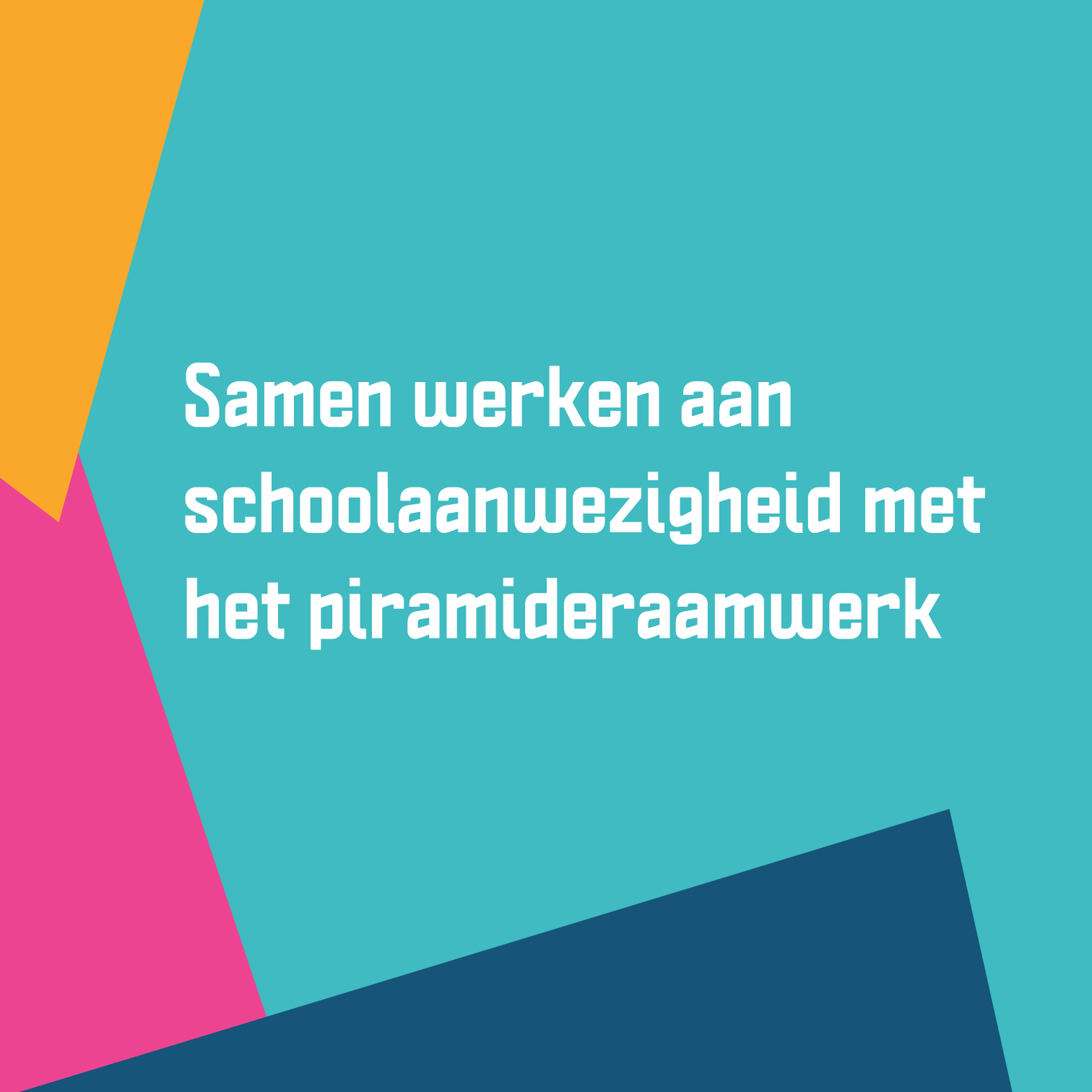

Kennisnetwerk
Schoolaanwezigheid

SAMEN WERKEN AAN SCHOOLAANWEZIGHEID MET HET PIRAMIDERAAMWERK

**Samen werken aan
schoolaanwezigheid met
het piramideraamwerk**

**Kennisnetwerk
Schoolaanwezigheid**

Elke leerling verdient een positieve en waardevolle onderwijservaring. Aanwezigheid is daarvoor een belangrijke basis. Steeds meer scholen kiezen dan ook voor een proactieve aanpak: niet het verzuim centraal stellen, maar juist het versterken van aanwezigheid. In deze folder lees je hoe het piramideraamwerk voor schoolaanwezigheid daarbij kan helpen. Dit raamwerk is gebaseerd op het internationale MD-MTSS-model (Multi-Dimensional Multi-Tiered System of Support). Het helpt scholen en hun partners om integraal en systematisch te werken aan het bevorderen van aanwezigheid, op een manier die aansluit bij de behoeften van álle leerlingen.

Een schoolbrede aanpak, onderbouwd met data en gebaseerd op bewezen methodes, maakt het mogelijk om aanwezigheid te stimuleren én verzuim vroegtijdig te signaleren. In een positief pedagogisch klimaat staat de ontwikkeling van elke leerling centraal. Het piramideraamwerk biedt hierbij houvast: met gerichte interventies op drie niveaus werkt de school – samen met partners – aan deelname en aanwezigheid.

Wat verstaan we onder schoolaanwezigheid?

Schoolaanwezigheid betekent dat kinderen, binnen hun mogelijkheden, zoveel mogelijk deelnemen aan het onderwijs. Dat hoeft niet altijd op school zelf te zijn; ook andere vormen of locaties tellen mee, zoals onderwijs op een zorglocatie of hybride lesvormen. Het doel is dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dat lukt het best op een plek waar ze zich welkom, veilig en gehoord voelen.

Wat is het piramideraamwerk voor schoolaanwezigheid?

Het Multi-Dimensional Multi-Tiered System of Support (MD-MTSS) helpt scholen om hun aanpak van aanwezigheid te versterken en structureren. Het biedt duidelijke uitgangspunten en bouwt voort op wat er al gebeurt binnen een school of regio.

Het MD-MTSS raamwerk kent een aantal leidende principes (Graczyck, 2022):

- Voor alle kinderen: ondersteuning op basis van hun behoeften
- Systeembreed: niet alleen focussen op het individu
- Preventief: voorkomen is beter dan genezen
- Samenwerkend: data-gestuurd en oplossingsgericht
- Onderbouwd: werken met bewezen effectieve interventies

Het MD-MTSS raamwerk richt zich niet alleen op individuele leerlingen, maar ook op patronen binnen groepen. Het helpt scholen en hun partners om factoren te herkennen die aanwezigheid bevorderen of juist belemmeren, op schoolniveau, in de omgeving, binnen gezinnen en bij leerlingen zelf. Dankzij de gelaagde opbouw en het analyseren van aanwezigheidsdata wordt vroegtijdige signalering mogelijk. Zo kan al in een vroeg stadium worden bepaald of ondersteuning nodig is, en welke aanpak het beste past bij de situatie op school, in de klas of bij een leerling.

INTERVENTIES PER LAAG

LAAG 1

Aanpak voor álle leerlingen.

Denk bijvoorbeeld aan:

- Structureel registreren en analyseren van aanwezigheid.
- Voorlichting aan leerlingen, ouders en onderwijs-professionals over het belang van aanwezigheid.
- Actief versterken van een positief schoolklimaat.
- Schoolbrede programma's voor welzijn en veiligheid, in samenwerking met gemeentelijke partners rond de school.

LAAG 2

Gerichte aanpak voor individuele leerlingen of kleine groepen met beginnend verzuim, zoals:

- Intensievere mentorgesprekken.
- Ondersteuning van specifieke klassen of jaarlagen.

LAAG 3

Intensieve en individuele aanpak:

- Ouders actief betrekken.
- Nauw samenwerken met leerplicht, JGZ en hulpverlening.
- Ontwikkelen en uitvoeren van maatwerktrajecten.

Aanwezigheid $\leq 90\%$
Afwezigheid $\geq 10\%$

Aanwezigheid $> 90\%$ en $< 95\%$
Afwezigheid $> 5\%$ en $< 10\%$

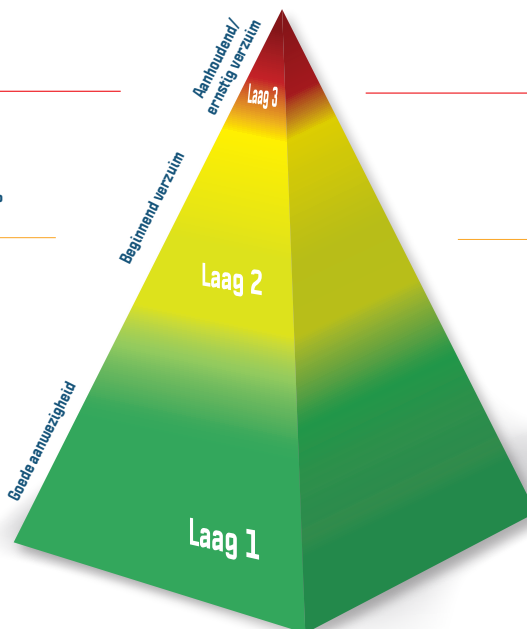
Aanwezigheid $\geq 95\%$
Afwezigheid $\leq 5\%$

Streefdoelen
(=percentage van de populatie
dat binnen dit niveau valt)

Niet meer dan 5%
van de populatie

Niet meer dan 15%
van de populatie

Tenminste 80%
van de populatie

SCHOOLAANWEZIGHEID

STREEFDOELEN

De grenswaarden van 5% en 10% zijn bewust 'streng' gekozen om zo schoolaanwezigheid tijdig bespreekbaar te maken en problemen vroeg te signaleren. Ze geven richting aan wat scholen willen bereiken. De nadruk ligt op de basisaanpak (Laag 1), maar de genoemde percentages zijn streefwaarden en niet altijd (direct) haalbaar. Daarom stelt elke school eigen jaardoelen vast: realistisch én ambitieus, passend bij de context en gericht op het verbeteren van de aanwezigheid van alle leerlingen.

INTERVENTIES PER LAAG

- **Laag 1** biedt voldoende ondersteuning voor ongeveer **80%** van de leerlingen.
- **Laag 2** is bedoeld voor maximaal **15%** van de leerlingen.
- **Laag 3** is bedoeld voor maximaal **5%** van de leerlingen.

Het is belangrijk om behaalde (tussen)doelen te vieren, regelmatig te evalueren en op basis daarvan verder te bouwen aan verbetering.

IMPLEMENTATIE

Een stevige basis is essentieel voor een goede implementatie.

- 1** Maak rollen en taken binnen het schoolaanwezigheidsteam (SAT) helder.
- 2** Positioneer het SAT goed in de schoolorganisatie en bied passende ondersteuning.
- 3** Zorg voor opschoning van de data en maak deze inzichtelijk op geaggregeerd niveau.

Gun jezelf de tijd om deze zorgvuldig neer te zetten. Een goede voorbereiding vergroot de kans op duurzaam resultaat.

BRONVERMELDING

Kennisnetwerk
Schoolaanwezigheid

Graczyk, P. (2022, 17 mei). *Shifting the Paradigm to a Focus on Attendance & Prevention* [Masterclass]. Youtube. Geraadpleegd op 09-07-2025, <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/terugblik/vierde-bijeenkomst-ontwikkelgroep-masterclass-werken-aan-aanwezigheid/>

Kearney, C. A., & Graczyk, P. A. (2020). A multi-dimensional, multi-tiered system of supports model to promote school attendance and address chronic absenteeism. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 23, 316-337. <https://doi.org/10.1007/s10567-020-00317-1>

Wit, I. de (2024). *Aan de slag met schoolaanwezigheid*. Steunpunt Passend Onderwijs. Geraadpleegd op 09-07-2025, van <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/document/publicatie-aan-de-slag-met-schoolaanwezigheid/>

MEER WETEN?

Deze folder biedt een beknopte uitleg van het piramideraamwerk. Op de websites van Steunpunt Passend Onderwijs, het Nederlands Jeugdinstituut en Ingrado vind je verdiepende documenten, praktische tools en inspirerende praktijkvoorbeelden.

**STEUNPUNT PASSEND
ONDERWIJS**

**NEDERLANDS
JEUIGINSTITUUT**

INGRADO

Deze drie organisaties vormen samen het Kennisnetwerk Schoolaanwezigheid (KNSA). In dit netwerk leren professionals uit onderwijs, jeugdhulp, leerplicht en jeugdgezondheid samen met onderzoekers, jongeren en ouders van én met elkaar. Vanuit verschillende perspectieven – waaronder het piramideraamwerk – worden kennis en ervaringen gedeeld, en wordt gewerkt aan de verbinding tussen praktijk en onderzoek. Zo groeit de kennis over schoolaanwezigheid én de impact in de praktijk.

**MELD JE AAN VOOR
DE NIEUWSBRIEF**

